

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาวิธีการและรูปแบบของการให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัย และระเบียบของมหาวิทยาลัย กับทั้งปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในเรื่องการให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ แล้วจึงนำความรู้ที่รวบรวมได้พัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นครั้งแรกไปหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำไปทำการทดสอบเบื้องต้น (pre - test) กับอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 15 คน เพื่อสำรวจข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ก่อนดำเนินการต่อไป
3. หลังจากแก้ไขคำถามแล้วผู้วิจัยจึงนำคำถาม (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) ไปใช้กับตัวอย่างจริง โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 300 ชุด
4. นำข้อมูลที่เก็บได้จากข้อ 3 มาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะรูปแบบของการให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ อันจำเป็นแนวทางสำหรับมหาวิทยาลัยที่สนใจต่อไป

การคัดเลือกตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาสังกัด

ทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งในขณะที่ทำการศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐมีรวมทั้งสิ้น 14 แห่ง ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบการแบ่งชั้น (stratified sampling technique) โดยแยกประเภทมหาวิทยาลัยออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร (2) มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคและ (3) มหาวิทยาลัยเปิดซึ่งถือว่ามหาวิทยาลัยเหล่านี้เป็นตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาในแวดวงของการอุดมศึกษาของไทย

จากมหาวิทยาลัยทั้ง 3 ประเภท เมื่อใช้วิธีสุ่มแบบการแบ่งชั้นแล้วจะได้ตัวอย่างประชากร จากมหาวิทยาลัย 6 แห่ง ได้แก่

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในการเลือกตัวอย่างประชากรผู้วิจัยได้ตรวจสอบจำนวนผู้บริหารและอาจารย์จากกองการเจ้าหน้าที่และจากสำนักงานเลขาธิการคณะของมหาวิทยาลัย จากการสำรวจผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กลุ่มอาจารย์ที่กำลังปฏิบัติการสอนอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง สุ่มตัวอย่างอาจารย์รวม 250 คน โดยวิธีแบบง่าย (simple random sampling technique) ทั้งนี้เพราะต้องการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์อยู่ในแวดวงของการอุดมศึกษาโดยทั่วไปไม่จำกัดสาขาวิชา เกณฑ์ที่ใช้เป็นไปตามจำนวนอาจารย์ของมหาวิทยาลัยดังนี้

จำนวนอาจารย์ไม่เกิน	600 คน	สุ่มตัวอย่างมา	20 คน
จำนวนอาจารย์ตั้งแต่	600 - 1,200 คน	สุ่มตัวอย่างมา	40 คน
จำนวนอาจารย์ตั้งแต่	1,201 - 1,800 คน	สุ่มตัวอย่างมา	60 คน
จำนวนอาจารย์ตั้งแต่	1,801 - ขึ้นไป	สุ่มตัวอย่างมา	80 คน

2. กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 6 แห่ง โดยเริ่มจากอธิการบดีที่ทุกสถาบัน และผู้บริหารอื่นโดยจะเก็บจำนวนมากน้อยตามสัดส่วนของจำนวนตัวอย่างของอาจารย์ที่เป็นตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัย (ในข้อ 1) จะได้จำนวนผู้บริหารที่เป็นตัวอย่าง 50 คน และเมื่อรวมกันแล้วจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

มหาวิทยาลัย	อาจารย์	ผู้บริหาร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	80 คน	16 คน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	40 คน	8 คน
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	30* คน	6 คน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	30* คน	6 คน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	40 คน	8 คน
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	30* คน	6 คน
รวม	250 คน	50 คน

เมื่อรวมประชากร เขาค่อยกันแล้วจะมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามเชิง

* ปรับขนาดตัวอย่างประชากรให้ได้อย่างน้อย 30 คน ($N = 30$) เพื่อให้มีนัยสำคัญทางสถิติ

จาก N.M. Downie and R.W. Hoath, Basic statistical methods (New York: Harper & Row publishers, 1970), p. 160.

สำรวจสภาพปัญหาและการสำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จึงมีทั้งแบบที่เป็นคำถามปิด (close - ended question) และแบบที่เป็นคำถามเปิด (open - ended question) และเนื่องจากแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่กำหนดหรือจำกัดคำตอบต่าง ๆ ในคำถามปิดดังนั้น หมายเลขประจำคำถามจึงมิได้ให้หมายเลขติดต่อกันโดยตลอดทุกคำถาม หากแต่เป็นการให้หมายเลขประจำคำถามต่อเนื่องกันเฉพาะส่วนหนึ่ง ๆ ของแบบสอบถาม ซึ่งแยกเป็น 3 ส่วนตามประเด็นความสำคัญต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

สาระสำคัญของแบบสอบถามมี 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในด้านการสอน การสอนการวิจัย และการบริการวิชาการแก่ชุมชน
- ตอนที่ 3 สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ได้แก่
1. วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยในการให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ
  2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ
  3. การติดตามผลงานและการประเมินผลงาน

ในภาคความคิดเห็นที่แบ่งคำตอบ เป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ตรวจให้ค่าแนบโดยถือหลักต่อไปนี้

ก. การแปลงระดับความคิดเห็น เป็นคะแนน

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน

ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

ข. คะแนนเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละข้อจะแปลความดังนี้

4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำจรรยาบรรณตัวพร้อมกับแบบสอบถามส่งไปยังผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 6 แห่งทางไปรษณีย์โดยตรงทุกคนตามรายชื่ออาจารย์ที่ได้จากกองการเจ้าหน้าที่ หน่วยงานมหาวิทยาลัย และจากสำนักงานเลขานุการคณะของมหาวิทยาลัย โดยได้จัดทำทำเนียบไว้หมดทุกคนแล้ว

2. จดหมายที่ส่งไปจะมีซองปิดแถมไปเจ้าหน้าที่ของผู้วิจัยเพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับคืนมา ในการตอบแบบสอบถามครั้งที่ 1 ให้เวลาในการตอบ 15 วัน ในกรณีที่ไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาในเวลาดังกล่าว ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามเตือนอีกครั้งหนึ่ง และให้เวลาในการตอบ 15 วัน เช่นเดียวกัน

3. เมื่อถึงกำหนดเวลาที่ได้ตั้ง เกณฑ์เพื่อบรรณแบบสอบถามแล้ว จะรวบรวมตรวจนับแบบสอบถาม คัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

แบบสอบถามที่นำไปสอบถามกลุ่มประชากรผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ทั้ง 6 แห่ง จำนวน 50 ฉบับและ 250 ฉบับ ตามลำดับนั้น ได้รับกลับคืนมาจากผู้บริหาร 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90 จากอาจารย์ 177 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.8 รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 300 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 222 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงสัดส่วนของผู้บริหารและอาจารย์ ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

สังกัดมหาวิทยาลัย	ผู้บริหาร		อาจารย์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	10	22.2	43	24.3	53	23.9
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	11	24.4	21	11.9	32	14.4
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	4	8.9	21	11.9	25	11.3
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	7	15.6	30	16.9	37	16.7
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	9	20.0	37	20.9	46	20.7
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	4	8.9	25	14.1	29	13.1
รวม	45	100.0	177	100.0	222	100.0

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดจำนวน 222 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ดังนี้

1. หาค่าความแปรปรวนของข้อมูลตามประเภทตัวแปรที่กำหนด เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตรทางสถิติ เพื่อหาค่าความแตกต่างตามประเภทตัวแปรสองกลุ่มหรือสามกลุ่ม ตามลำดับ
3. ถ้าค่าทางสถิติของตัวแปรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญแล้ว ก็จะใช้วิธีทดสอบความแตกต่างทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไปนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าร้อยละ (percent) แล้วนำมาเสนอในรูปตารางและแปลความในเชิงบรรยาย
2. ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจในด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่ชุมชน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แบบสำรวจที่เป็นแบบประเมินค่าของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้
  1. แจงนับความถี่ของแต่ละข้อ
  2. ให้คะแนนแต่ละข้อตามลำดับคะแนนในแบบสำรวจ คือ
    - ก. การแปลงระดับความคิดเห็น เป็นคะแนน

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน
    - ข. คะแนนเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละข้อจะแปลความดังนี้

4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

3. นำคะแนนที่ได้แต่ละข้อมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

3. ข้อมูลตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการให้
อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการวิเคราะห์โดย

ก. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และลำดับที่ของความสำคัญและความต้องการให้มี
กิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการโดยจำแนกตามสถานภาพ
ของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข. หาค่าที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามเพศ และตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน

ค. หาค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามวุฒิ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบคะแนนเฉลี่ยระหว่างคู่โดยใช้
Scheffe's S method

ง. ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการให้อาจารย์ไปปฏิบัติงาน
เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการอื่น ๆ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และคาร์ยอิสระ เสนอผลในรูปตาราง
ประกอบการแปลความในเชิงบรรยาย

หมายเหตุ ทุกตอนที่ไม่มีว่างให้เติมข้อปลั๊กย่อย และรายละเอียดที่ผู้ตอบมีความเห็นแตกต่างไป
จากที่แบบสอบถามระบุไว้ด้วย เพื่อนำมาประมวลวิเคราะห์

4. นำข้อมูลที่เกี่ยวกับทัศนคติ ปัญหา และความต้องการของผู้บริหารและอาจารย์
ที่ให้เขียนโดยเสรีมาสรุป เฉพาะประเด็นสำคัญ